

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ
ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

БЕКИТИЛДИ
Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин
Буйругу № 863/1 _____
« 10 » май _____ 2022ж.

Каттоо номери 8
Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮСҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Кесиптиги: 080114 – “Жер-мүлктүк мамилелер”

Квалификациясы: Жер-мүлктүк мамиленин адиси

Бишкек 2022

1-бөлүм. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн **080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер”** адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты “Билим берүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык иштеп чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- негизги кесиптик билим берүү программасы - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды, тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- сабактардын цикли - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

- модуль - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

- компетенция - тийиштүү тармакта кесиптик иш менен алектенүү үчүн зарыл болгон жекече сапаттардын, билимдердин, ыктардын жана көндүмдөрдүн динамикалуу комбинациясы;

- кредит (зачеттук бирдик) - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

- окутуунун натыйжалары - негизги билим берүү программасы/модуль боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу уюштуруу-укуктук формасына карабастан, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2 - бөлүм. Колдонуу жааты

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты **080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүүсүнүн программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз Республикасынын аймагында лицензиясы жана аккредитациясы бар, уюштуруу-укуктук формасына карабастан кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4. 080114 - “Жер - мүлктүк мамилелер” адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүүнүн уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;

- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасы өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;

- Кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

3 - бөлүм. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5. 080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер” адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүүсүнүн программасын өздөштүрүү формасы:

- күндүзгү;
- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан.

6. Жалпы орто билим берүүнүн базасында күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эместе түзөт. Ушул кесиптик билим берүү программасын негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашыруу учурунда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 жылга узартылат.

7. Кесиптик орто билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн жалпы билим берүү программасын (10-, 11-класстар) ишке ашырууда жалпы орто билими жөнүндөгү документ (аттестат) берилбейт, ал эми сабактар боюнча баалар кесиптик орто билим берүү жөнүндө документке (дипломго) коюлат.

8. Абитуриентте окууга тапшырууда төмөнкү документтердин бири болуусу тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестаты;
- негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк.

9. Күндүзгү – сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, окутуунун ар кандай формалары айкалыштырылган жана аралыктан билим берүү технологиялары пайдаланылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө укуктук актылар менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу 120 дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30 дан кем эмес кредитке (зачеттук бирдик) барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит (зачеттук бирдик) студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичине аудиториялык, өз алдынча ишти жана аттестациянын баардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү – сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган жана аралыктан билим берүү технологиялары пайдаланылган учурда негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти (зачеттук бирдикти) түзөт.

11. Инсанды окутууда жана тарбиялоо жаатында **080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер”** адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары.

080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер” адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын окутуу жаатындагы максаты социалдык мобилдүүлүк жана эмгек рыногундагы туруктуулукка түрткү берген жалпы жана кесиптик компетенцияларга ээ болгон бүтүрүүчүнү жерге жайгаштыруучу болуп ийгиликтүү иштөөсү үчүн квалификациялуу орто кесиптик билими бар кесип ээлерин даярдоо болуп саналат.

080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер” адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын инсанды тарбиялоо жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат:

- максатка умтулгандык, уюшкандык;
- эмгекчилдик, жоопкердик;
- жарандуулук, коммуникативдүүлүк, толеранттуулук;
- жалпы маданиятын жогорулатуу сапаттарын түзүү.

12. **080114 - “Жер–мүлктүк мамилелер”** адистигинин бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишинин тармагы төмөнкүлөрдү камтыйт:

- жер–мүлктүк комплексин башкаруу;
- кадастр мамилелерин ишке ашыруу;

- жер–мүлктүк мамилелердин картографтык – геодезиялык коштомо иш жүргүзүүсү;
- кыймылсыз мүлктүн баасын аныктоо.

13. 080114 Жер-мүлктүк мамилелер адистигинин бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишинин объектилери болуп төмөнкүлөр саналат:

- жер–мүлктүк комплекси;
- кадастрдык мамилелердин процесси;
- жер–мүлктүк мамилелердин картографтык – геодезиялык коштомо иш жүргүзүүсүнүн технологиясы;
- кыймылсыз мүлктүн баасын аныктоо технологиясы.

14. 080114 Жер-мүлктүк мамилелер адистиги боюнча кесиптик ишинин түрлөрү:

- жер–мүлктүк комплексин башкаруу;
- кадастрдык мамилелерди ишке ашыруу;
- жер–мүлктүк мамилелерди картографтык – геодезиялык коштомо иш жүргүзүү;
- кыймылсыз мүлктүн баасын аныктоо;
- жер–мүлктүк мамилелер тармагындагы ишкердикти уюштуруу жана башкаруу.

15. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин түрлөрү боюнча маселелер:

Жер–мүлктүк комплексин башкаруу:

- Маалыматтарды топтоону ишке ашыруу, аларды андан ары кесиптик ишмердүүлүктө пайдалануу үчүн геомаалыматтар системасынын маалыматтар базасына киргизүү;
- жер–мүлктүк мамилелер тармагындагы конкреттүү кырдаалдарга талдоо жүргүзүүдө экономикалык мүнөздөгү территориялык көйгөйлөрдү таап чыгуу;

кадастрдык мамилелерди ишке ашыруу:

- кыймылсыз мүлк жөнүндөгү жол-жоболоштурулган маалыматтарын мамлекеттик кадастрга киргизүү;
- кадастрдык эсеп жүргүзүүнү ишке ашыруу үчүн документтерди даярдоо боюнча кадастрдык иштерди аткаруу;
- кадастрдын картографиялык жана геодезиялык негиздери жөнүндө жол-жоболоштурулган маалыматтарды мамлекеттик кадастрга киргизүү;
- кадастрды жумуштарды аткарууга багытталган келишимди жол-жоболоштуруу.

Жер-мүлктүк мамилелерди картографтык – геодезиялык коштоо:

- сызыктуу жана бурчтук ченеп чыгууларды, жана да жеринен салыштырма бийиктигин өлчөөлөрдү аткаруу;
- жагдайларды жана жеринен тартылган рельефин, топографиялык жана тематикалык карталарда жана пландарда сүрөт менен көрсөтүү;
- геодезиялык мамлекеттик торлорду, калыңдатуучу торлорду, сүрөткө алуучу торлорду, жана да картографтык – геодезиялык

иштердин өндүрүшү үчүн атайын дайындалган торлорду пайдалануу;

- картографиялык материалдарды түзүү (топографиялык жана тематикалык карталар жана пландар);

Кыймылсыз мүлктүн баасын аныктоо:

- заказчик менен болгон келишимди жол-жоболоштуруу жана объектинин баасын баалоого тапшырмалар;
- кыймылсыз мүлктү баалоодо келишкен жолдордун жана методдордун негизинде эсептеп чыгууларды аткаруу;
- баалоо объектисинин өндүрүш (салыштырма) наркын аныктоо;

Жер-мүлктүк мамилелер тармагында ишкердикти уюштуруу жана башкаруу:

- индивидуалдуу ишкер катары өзүнүн ишмердүүлүгүн уюштуруу;
- өзүнүн ишмердүүлүгүн пландоо, өнөктөштүк байланыштарды орнотуу;
- чарбалык ишмердүүлүктү жүргүзүү үчүн отчет жана чарбалык ишмердүүлүктү жүргүзүүдөн түшкөн киреше менен камсыздоо.

16. Кесиптик орто билим берүүнүн **080114 “Жер-мүлктүк мамилелер”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даярдалды:

- жогорку кесиптик билим берүүгө даярдоонун тийиштүү адистиги жана ага жакын багыттар боюнча тездетилген мөөнөттө жогорку кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүгө (жогорку кесиптик билим берүү);
- төмөнкү багыттардагы жогорку кесиптик билим берүүнүн окутуу программасынын негиздерин тездетилген мөөнөттө өздөштүрүүгө даяр болот: 620200 – “Жерге жайгаштыруу жана кадастрлар”.

4 - бөлүм. Негизги кесиптик билим берүү программасын Ишке ашыруу шартындагы жалпы талаптар

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы эмгек рыногунун муктаждыктарын эске алуу менен, адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде иштелип чыгат.

Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары негизги кесиптик билим берүү программасын илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиялардын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен, билим берүү сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөрдөн турган сунуштарга ылайык жыл сайын жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияларды иштеп чыгуудан;

- билим берүү программаларын мезгил-мезгили менен рецензиялоого мониторинг жүргүзүүдөн;

- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана билгичтиктеринин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуудан;

- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуудан;

- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуудан, аларды колдонуунун натыйжалуулугун контролдоодон, анын ичинде окуп жаткандарга сурамжылоо жүргүзүү жолу менен;

- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү изилдөөнү үзгүлтүксүз жүргүзүүдөн;

- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө маалымдоодон.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо аларды учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоону камтышы керек.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш бекиткен) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде окуу семестринин ичинде жүргүзүлөт.

Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрде учурдагы аттестациялоонун жыйынтыктары боюнча жыйынтык баалар (сынак баалар) коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдүн мамлекеттик аттестациялоо мамлекеттик аттестациялоочу сынактарынын төмөнкүдөй түрлөрүнөн турат:

- өзүнчө сабактар боюнча жыйынтыктоочу сынак;
- кесиптиги боюнча сабактар аралык жыйынтыктоочу жана / же бүтүрүүчү квалификациялоочу иш.

Жыйынтыктоочу аттестациялоого академиялык карызы жок жана окуу планында көрсөтүлгөндөй окутуунун толук курсун аяктаган бүтүрүүчү киргизилет.

Негизги кесиптик билим берүү программасына ылайык келген этаптуу же түпкү талаптарга студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин шайкеш келишине карата студенттерди учурдагы, орто аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн билимин, билгичтигин жана ээ болгон компетенцияларынын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү типтүү тапшырмаларды, текшерүү иштерин, модулдук тесттерди камтыган баалоо

каражаттарынын базалары түзүлөт. Баалоо каражаттарынын базалары кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда бүтүрүүчүлөрдүн инсандык - социалдык компетенцияларын калыптандыруудагы орто кесиптик билим берүү окуу жайынын мүмкүнчүлүктөрү аныкталуусу керек. Орто кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды;
- студенттик өз алдынча башкарууну

өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, иш спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо, окуу процессинин социалдык- тарбиялык компоненттин өнүктүрүүгө түрткү берүүгө.

20. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча сабактардын ар бир циклинин вариативдүү бөлүгүнүн үчтөн биринен кем эмес көлөмдө сабактарды камтуусу керек. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;
- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;
- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп калаарын, ал эми алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү анын аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен жумасына 45 саат болуп белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана адистиктин өзгөчөлүгүн эске алуу менен, ар бир окуу сабагын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 60 пайызынан ашпоосу керек.

26. Окутуунун күндүзгү – сырттан (кечки) окуу формасынын аудиториялык сабактарынын өлчөмү жумасына 16 сааттан ашпоо керек.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүндүгү студентке жылына 150 сааттан кем эмес көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

28. Окуу жылындагы эс алуу убагынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде 2 жумадан кем эместе түзүүсү керек.

5 - бөлүм. Негизги кесиптик билим берүү программасына талаптар

29. 080114 – “Жер-мүлктүк мамилелер” адистигинин бүтүрүүчүсү Орто кесиптик билим берүүсүнүн Негизги кесиптик билим берүү программасында берилген окуу жыйынтыктарын өздөштүрүүдө азыркы Мамлекеттик билим берүү стандартындагы 11- 15пп. көрсөтүлгөндөй төмөнкүдөй компетенцияларга ээ болуусу керек:

а) жалпы компетенциялар (ЖК):

ЖК1. Өз ишмердүүлүгүн уюштуруу, адистик маселелерди аткаруу ыкмаларын жана усулдарын тандоо, алардын сапатын баалоо;

ЖК2. Көйгөйлөрдү чечүү, ар кандай кырдаалдарда тез чечим кабыл алуу, демилге көтөрүү жана жоопкердик;

ЖК3. Кесиптик жана инсандык өнүгүү, адистик маселелердин сапаттуу аткаруу үчүн талап кылынган маалыматтарды колдонуу жана интерпретациялоо, изденүү;

ЖК4. Кесиптик ишмердүүлүктө маалымат-байланыш технологиясын колдонуу;

ЖК5. Жамаатта иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик жана кардарлар менен эффективдүү сүйлөшө билүү;

ЖК6. Команданын мүчөлөрүнүн жумуштары, аларды иш ордунда окутулуусу, берилген жумуштардын аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчиликти алуу;

ЖК7. Өзүн инсан катары жана адистик жактан өнүктүрүүсүн башкаруу, кесиптик ишмердүүлүгүндө жумуштун жана технологиянын өзгөрүү шартына көнө билүү;

ЖК8. Чакан жамаат менен башкаруу-уюштуруу иштерине даяр туруу.

Кесиптик ишмердүүлүгүнүн негизги түрүнө ылайык **кесиптик компетенцияларга (КК)** ээ болушу керек:

б) Кесиптик ишмердүүлүгүнүн негизги түрүнө ылайык кесиптик компетенцияларга ээ болушу керек:

Жер-мүлктүк комплексин башкаруу:

КК1. Райондун жер балансын түзүү;

КК2. Территориялардын долбоорлоодо жана социалдык-экономикалык өнүгүүсүн талдоосуна катышуу;

КК3. Территориялардын жер мониторингин ишке ашыруу;

Кадастрдык мамилелерди ишке ашыруу;

КК4. Кадастрдык процедуралардын комплексин аткаруу;

КК5. Кыймылсыз объектилердин кадастрдык жана техникалык эсебин алуусун ишке ашыруу;

КК6. Кадастрдык ишти түзүү;

Жер-мүлктүк мамилелердин картографтык – геодезиялык коштоо;

КК7. Территорияларды картографтык – геодезиялык камсыздоо боюнча иштерди аткаруу, графикалык материалдарды түзүү;

КК8. Жер тилкелеринин чек арасынын координаттарын аныктоо жана алардын аянттарын эсептеп чыгуу;

КК9. геодезиялык приборлорду жана аспаптарды юстировкалоону жана текшерүүнү аткаруу;

Кыймылсыз мүлктүн баасын аныктоо:

КК10. Колдонулган подходдордун жана баалоо усулдарынын негизинде объектини баалоонун баасы боюнча эсептөөлөрдү жүргүзүү;

КК11. Учурдагы нормативдер жана колдонулуп жаткан методикаларга ылайык имараттын жана курулмалардын сметалык наркын эсептөө;

Башкаруу-уюштуруу ишмердүүлүк:

КК 12. Бул жаатта укуктук мамилелерди жөнгө салуучу нормативдик актылардын талаптарына ылайык баалоочу документтерди жол-жоболоштуруу;

Жер-мүлктүк мамилелер тармагында ишкердикти уюштуруу жана башкаруу:

КК13. Жогоруда келтирилген ишмердүүлүктүн түрлөрүнө ылайык жеке ишкер (кадастрдык инженер) же уюмдун жамааты катары өзүнүн ишмердүүлүгүн уюштура билүү;

КК14. Ишкердик иши үчүн жана ал үчүн отчет берүүнү пландоо;

КК15. Өнөктөштүк байланыштарды куруу, алар менен чарбачылык келишимдерди түзүү.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы төмөнкү окуу циклдерин окуп чыгууну карайт:

1. жалпы гуманитардык цикл;
2. математикалык жана табигый илимий цикл;
3. кесиптик циклдер;
жана бөлүмдөр:
4. практика;
5. жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация.

6. дене тарбия.

31. Сабактардын ар бир цикли базалык (милдеттүү) жана вариативдик бөлүктөргө ээ. Вариативдик бөлүк сабактардын базалык бөлүгүнүн мазмунунда аныкталган билимин, билгичтигин жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө жана тереңдетүүгө мүмкүнчүлүк берет. Вариативдүү бөлүк адистик билим берүү программасы ишке ашырылып жаткан орто кесиптик билим берүү окуу жайларынын бөлүмдөрүнө карата берилет.

32. Негизги кесиптик билим берүү программасынын ишке ашырылышы, окутуу сабагынын профилине туура келген базалык билимге ээ, жана системалуу түрдө илимий жана (же) илимий-методикалык ишмердик менен алектенген, ар бир беш жылда өзүнүн квалификациясын жогорулатып турган педагогикалык кадрлар тарабынан камсыз кылынышы керек. Штаттык окутуучулардын сандык үлүшү – 80%, биргелешип иштешкен окутуучулардын – 20% түзүүсү керек.

Кесиптик циклдин окутуучулары, берилген кесиптиги боюнча жогорку кесиптик билимге же багыттама даярдыгына ээ болууга тийиш. Окутуучу менен студенттин барабардыгы 1:12 түзүүсү керек.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды камтууга тийиш.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияты жана/же электрондук адабият менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке - 0,5 экземплярдагы ченемге ылайык келиши керек. лабораториялык жана курстук иштерге методикалык иштелмелер 1:1 нормага туура келиши керек.

Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп берүүсү керек. Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, укук-ченемдик документтер жана кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын материалдары пайдаланышы керек.

34. Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү окуу жайлары учурдагы санитардык жана өрт коопсуздугу эреже жана нормаларына жооп берген окуу планы талап кылган лабораториялык, предметтик жана сабактар аралык даярдык, студенттерди практикалык даярдыктын бардык түрлөрүн өткөрүүнү камсыз кылган материалдык-техникалык базага ээ болуусу шарт. Бир студентке пайдалуу болгон окуу аянты – 7 кв. метр. Окуу кабинеттери компьютердик техника, окутуунун заманбап каражаттар менен жабдылышы талапка ылайык. Компьютерлер менен камсыздалуу бир студентке 1:12, жыйындар залы – 1, спорт залы- 1, ашкана – 1, медпункт – 1 болушу керек.

Кабинеттердин, лабораториялардын, устаканалардын жана башка аудиториялардын үлгү тизмеси

а) жалпы билим берүү циклы:

- Кыргыз тили жана адабияты (окуу маалыматтык стенддер, көрмө пособиелер, сөздүктөр);
- орус тили жана адабияты (окуу маалыматтык стенддер, көрмө пособиелер, сөздүктөр);
- чет тили (лингфондук жабдуулар, окуу маалыматтык стенддер, көрмө пособиелер, сөздүктөр, интернетке чыгуу мүмкүнчүлүгү менен персоналдуу компьютер(1:1));
- Математика (жалпы демонстрациялуу техникалык түзүлүштөр, окуу маалыматтык стенддер,интерактивдүү пособиелер);
- Кыргызстандын тарыхы (көрмө пособиелер);
- Манастаануу (көрмө пособиелер, “Манас” эпосунун томдук китептери);
- Социалдык-экономикалык сабактар (көрмө пособиелер);
- Информатика (интернетке чыгуу мүмкүнчүлүгү менен компьютердик жана мультимедиялык жабдуулар(1:1), принтер, сканер, наушниктер);
- Тарых (көрмө пособиелер);
- География жана экология (көрмө пособиелер, дүйнөлүк карта);
- Физика (көрмө пособиелер, приборлор);
- Химия (көрмө пособиелер, приборлор);
- Баштапкы аскердик даярдык (көрмө пособиелер).

б) кесиптик циклди ишке ашыруу үчүн:

- Картографиялык чийүү жана карталарды жана картографиялык дизайнди кооздоо (чийүү столдору, окуу маалыматтык стенддер жана плакаттар);
- Тармактар экономикасы жана менеджмент (окуу маалыматтык стенд);
- Эмгекти коргоо жана коопсуздук техникасы;
- Математика картографиясы жана жалпы жер таануу;
- Санариптик картографиялоо жана геомаалымат технологиясы;

Лабораториялар:

- Геодезия;
- Санариптик картографиясынын, географиясынын жана картографиясынын (колдонмо программалык камсыздоосуна ылайык компьютерлер);

Полигондор:

- Окуу-геодезиялык;

Жалпы жайлар:

- Спорт комплекси;
- спорттук залы;
- кеңири профилдеги ачык стадион.

- Китепкана (электрондук китепкана, интернетке чыгуу мүмкүнчүлүгү бар окуу залы 1:1,);
- Жыйындар залы;
- Медпункт.

35. Бүтүрүүчүлөрдүн квалификациялык иштеринин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө карата талаптар Кыргыз Республикасынын Министрлер кабинетинин 2012-жылдын 4-июлундагы №470 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүчү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоо жөнүндө жобону эске алуу менен кесиптик орто окуу жайы тарабынан аныкталат.

**Орто кесиптик билим берүүсүнүн
негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүмү**

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын түзүмү		Негизги билим берүү программасынын көлөмү жана анын кредиттердеги окуу циклдери
		1 жыл 10 ай
1-блок	I. Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табият таануу цикли III. Кесиптик цикл	99
	Дене тарбия (көрсөтүлгөн семестрлерде жумасына 2 саат)	3-5 семестр
2-блок	Практика	15
3-блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоо	6
Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын көлөмү		120

**Орто кесиптик билим берүүнүн
үлгүлүү окуу планы**
кесиптиги: 080114 Жер-мүлктүк мамилелер кесиптиги
квалификация: Жер-мүлктүк мамиленин адиси
окутуу ченемдик мөөнөтү: 1 жыл 10 ай

№ п/ п	Окуу сабактардын аталышы (анын ичинде практикалар)	жалпы иш сыйымдуу лугу		Семестрлер боюнча жайгаштыруу үлгүсү			
		кредит	сааттарында	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр
				жумалардын саны			
				15- 18	15- 18	15- 18	12- 18
1.	Жалпы гуманитардык цикл	18	540				
	Базалык бөлүк	15	450				
	Кыргыз тили жана адабияты	3	90	x			
	Орус тили	3	90	x			
	Чет тили	3	90		x		
	Кыргызстан тарыхы	4	90		x		
	Манастаануу	2	60	x			
	Вариативдик бөлүк	3	90	x	x		
	ЖЫЙЫНТЫГЫ:	18	540				
2.	Математикалык жана табигый илимдер цикли	6	180				
	Базалык бөлүк	4	120				
	Кесиптик математика	2	60	x			
	Информатика	2	60		x		
	Вариативдик бөлүк	2	60	x	x		
	ЖЫЙЫНТЫГЫ:	6	180				
3.	Кесиптик цикл	75	2250				
	Базалык бөлүк	60	1800				
	Экономикалык теория	4	120	x			
	Уюмдун экономикасы	4	120			x	
	Статистика	3	90		x		
	Финансы, акчалай мамиле жана кредит	4	120		x		
	Бухгалтердик эсеп негиздери	4	120			x	

	Менеджмент жана маркетинг негиздери	3	90	x			
	Кесиптик ишмердүүлүктөгү маалымат технологиялары	7	210			x	
	Кесиптик ишмердүүлүктөгү укуктук камсыздоо	3	90		x		
	Иш кагаздарынын камсыздоосун башкаруу	3	90		x		
	Территорияларды жана кыймылсыз мүлктү башкаруу	4	120			x	
	Кадастрлар жана жерлерди кадастрдык баалоо	4	120			x	
	Геодезия, картография жана жерге жайгаштыруу негиздери менен	4	120	x			
	Кыймылсыз мүлктү баалоо жана баалоо иштерин уюштуруу	8	240				x
	Жер – мүлктүк укуктарды коргоо	4	120			x	
	Вариативдүү бөлүк	15	450	x		x	xx
	ЖЫЙЫНТЫГЫ:	75	2250				
4.	Дене тарбия*		2 с жумасына				
5.	Практика 1.Жерге жайгаштырууда тааныштыруу 2.Айыл чарбасындагы өндүрүшүндөгү топурак таануунун негиздери 3. Бухгалтердик эсептин негиздери 4. Кыймылсыз мүлктү жана территорияларын башкаруу 5.Кадастрдык картография 6.Жерге жайгаштыруу маалыманын автоматтык иштертүү 7.Өндүрүштүк практика	15	450		x		x
6.	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	6	180		x		x
	Сынактардын саны (максимум)			8-10	8-10	8-10	8-10

Курстук иштердин/ долбоорлордун саны						1	1
Негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүсүнүн жалпы иш ченеми	120	3600	30	30	30	30	30

(*) Дене тарбия жалпы иш ченемине кирбейт

(**) Практикалардын саны жана түрлөрү орто кесиптик окуу жайлардын кесиптиктеринин спецификасына карата берилет.

(***) Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация орто кесиптик окуу жайдын кароосу менен жүргүзүлөт

Учурдагы **080114 «Жер-мүлктүк мамилелер» кесиптиги** боюнча стандарт Орто кесиптик билим берүүсүнүн Мамлекеттик билим берүү стандарты боюнча базалык билим берүү окуу жайында **Султан Ибраимов атындагы Агротехникалык колледжинин** Окуу-усулдук кеңешинде иштелип чыкты.

ОУКнын төрагасы, К.И. Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетинин окуу иштер боюнча проректору, профессор, в.и.д. **А.Ш. Иргашев**

ОУКнын төрагасынын орун басары,

Султан Ибраимов атындагы

Агротехникалык колледжинин мүдүрү

ОУК жооптуу катчысы,

Султан Ибраимов атындагы

Агротехникалык колледждин

окуу иштери боюнча

мүдүрдүн орун басары

ОУК мүчөлөрү:

1. Секция жетекчиси, **В.В. Денисов**
К.И.Скрябин атындагы Кыргыз улуттук агрардык университетинин жерге жайгаштыруу кафедрасынын башчысы, э.и.к., профессор
2. Султан Ибраимов атындагы **Н.О. Турусбекова**
Агротехникалык колледждин циклдик комиссиясынын төрайымы
3. Н.Исанов атындагы Кыргыз мамлекеттик **А.М. Тологонова**
транспорт, архитектура жана курулуш университетинин экономика жана кадастр кафедрасынын башчысы, доцент, э.и.к.
4. Талас агрардык – экономикалык **Б.Б. Алымкулов**
колледжинин мүдүрүнүн орун басары, э.и.к.
5. К.И.Скрябин атындагы Кыргыз улуттук **А.Т. Рашева**
агрардык университетинин атайын сабактарынын окутуучусу
6. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө **Н.Р. Соронова**
караштуу Мамлекеттик каттоо кызматынын алдындагы Кадастр жана кыймылсыз мүлккө укуктарды каттоо департаментинин Жерге жайгаштыруу жана кыймылсыз мүлктүн укуктарын каттоо боюнча Башкармалыгынын башчысы